

CONSCIÈNCIA D'ARA
Cada dijous
I la setmana que ve:
Enzo Bianchi:
una conversa

Estils

RESPONDRE ALS REPTES DE LA VIDA
El llibre *Desvelant els misteris del naixement i de la mort*, de Daisaku Ikeda, aborda els aspectes més complexos de la vida segons el budisme *Nichiren*.

DÍDAC P. LAGARRIGA
BARCELONA

Es contes són només per als infants? Poden ser alguna cosa més que distracció? Al llarg de la història, hem vist que el potencial de narrar històries ha servit per vincular una vivència concreta i quotidiana amb uns fets sovint misteriosos, paradoxals o fora de tota lògica. Uns fets que anaven més enllà d'activar la imaginació dels qui els escoltaven, perquè sovint aquelles històries tenien la capacitat de connectar-nos amb mons invisibles, amb aquells àmbits de la realitat que ens queden velats o que només n'in-
tuïm una part. L'impacte dels contes va anar perdent força a mesura que l'ésser humà va deixar de voler mirar més enllà d'allò mesurable i fàctic, on la ciència va ocupar el lloc de qualsevol altre intent d'explicar-nos qui som i què fem aquí. Tot aquell potencial narratiu va anar col·locant-se en el sector literari, on ha continuat ben viu. El cinema és un exemple més d'aquesta força aglutinadora on l'espectador se sent captivat per aquelles històries que intenten endinsar-se en aspectes de la realitat més subtils, amagats o possibles. En aquest joc de contrastos i paradoxes que ens ofereixen les històries, és freqüent que arribem a una visió més profunda gràcies a la simplicitat o la innocència que estimulen aquesta mirada. Se la pot titllar d'infantil, però és greu que una societat consideri "infantil", gairebé un insult: és justament en aquesta etapa inicial quan estem més oberts i receptius al que veritablement és la vida. Descartar l'infant del món, veure'l incomplet, ens porta a una societat adulta sense ànima, sense capacitat de sorpresa, joc, astorament.

Necessitat de narrar

Totes les tradicions religioses han transmès la seva cosmovisió, en bona part, a través de les narracions i els contes. La Bíblia n'és un gran exemple, però la barreja de mite i explicació, la proliferació de personatges i situacions arquetípiques que ressonen dins de cada oient és habitual en totes les cultures del món. La ciència, fonamentada en la raó, ha volgut imposar un discurs teòric que ha impregnat el món econòmic, cultural i polític, però malgrat això continuem necessitats de narracions, siguin mítiques, lúdiques, històriques o una barreja de tot plegat. "A diferència del discurs teòric hi ha quelcom en la narració que l'embolcalla i la transcendeix –explica Joan Ferrer, filòleg i traductor de la Bíblia al català–. Quelcom que li dona un deix d'irrealitat al mateix temps que sembla revelar una veritat més profunda. Quan l'ésser humà pensa, ho fa narrant. Difondre el pensament i les creences a través dels

Es publiquen en català les històries de Nahman de Bratslav, un clàssic del judaisme i de la literatura universal

contes implica també una determinada visió del món i de Déu". Preci-
sament Ferrer, juntament amb el professor Jordi Sirera, s'ha encarregat de l'edició i traducció d'una obra cabdal en el pensament jueu i també de la literatura universal, els *Contes cabalístics*, de Nahman de Bratslav. Publicat ara per l'editorial Fragmenta en una obra curiosament comentada i bilingüe català-hebreu, el llibre recull tretze d'aquests contes escrits a principis del segle XIX.

Un altre tòpic ens diu que aquest infantilisme on han quedat relegats

01. L'autor Nahman de Bratslav.

02. La portada de 'Contes Cabalístics'.

03. Un membre del moviment hassidic. GETTY

els contes no permet enfrontar la cruïssa i les penes del món adult. Els contes serien com una mena de fugida, un negar-se a acceptar la realitat tal com és. Però la força de les narracions és justament el contrari: entendre el món, copsar els seus desafiaments i trampes, donar espai per a l'esperança i també per a la cohesió del grup que rep les històries. Aquest és el cas evident dels *Contes cabalístics* escrits en un moment molt dur pel propi autor i també per a la comunitat jueva de l'Europa oriental. Nahman de Bratslav (1772-

1810) nascut a l'actual Ucraïna, va ser un místic i visionari que al llarg de la seva vida, tumultuosa i plena de peripècies, va anar erigint-se com un *tsaddiq*, un mestre acceptat per centenars de persones. Besnét del rabí Ba'al Shem Tov, fundador de l'hassidisme, el rabí Nahman va saber transmetre les bases d'aquest moviment a les classes més populars.

Mística alegre

L'entrada a la modernitat i la crisi de les antigues cosmovisions va suposar un col·lapse i una voluntat de donar respostes als canvis dràstics. L'hassidisme sorgeix en aquella Europa oriental com una resposta conservadora, en oposició als corrents modernistes dins del món jueu que veien amb bons ulls una modernització de la religió. Però al mateix temps dona molt més pes a la cultura popular i no tant a la formació acadèmica, fet que va permetre que la població més senzilla acollís el moviment i el fes créixer de forma exponencial. Trobar la dignitat en un moment de forts canvis i amenaces, sumat a la centralitat de la vivència religiosa impregnada de mística, on cada acte quotidià era ritualitzat i vist com un mitjà de proximitat amb la divinitat, va fer que arreu sorgissin molts mestres que canalitzaven aquestes ansies de viure intensament l'espirituali-

Narracions

Totes les tradicions religioses han transmès la seva cosmovisió, en bona part, a través dels contes

tat. La combinació dels secrets esotèrics de la Càbala amb un profund coneixement de la Torà i del Talmud es revestien d'alegria i felicitat per viure, entre la tradició i la innovació, fet que encara va fer més atractiu el moviment entre les classes populars. En aquest context Nahman de Bratslav va ser una de les figures cabdals, tot i que no sempre responia als estereotips d'un mestre així: fortes depressions, canvis d'humor sobtats o la voluntat de no crear successors ha fet que la branca hassídica fundada per ell, i que en l'actualitat encara existeix, sigui orfe, a diferència de les branques hassídiques on els mestres se succeeixen per dinasties. En cert sentit, aquests contes ocupen aquest espai. Amarats de càbala i simbolisme, des de la seva publicació al segle XIX van conèixer un gran èxit que va superar els cercles de l'hassidisme i del judaisme en general. Es diu que Kafka va estar influenciat per aquestes narracions, i certament –a més de les semblances biogràfiques– en els dos autors podem trobar-hi personatges en constant moviment, en situacions en aparença absurdes, que ens mostren la vida com un constant caure's i aixecar-se, envoltats d'incògnita i realisme màgic, oberts a l'inefable. La força del conte en tota la seva esplendor. —